Rimaszombat, 1883. augusztus 19. 33. szám. Negyedik évfolyam.

Szerkesztőségi iroda: Rimaszombat, Rimasor 25. sz. a. — Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak viszsza.

Előfizetési díj:
Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . . 2 frt.
Negyed évre . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal: R.-szombat, Losonczi-uteza 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyilttér- és felszólamlások.

Hirdetési díj: Egy négy hasábos petitsor térfogata . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . 30 kr.

Nyilttér: Egy sor . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadó-hivatala Rimaszombat Losonczi-uteza 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetesek legczélszerübben postautalvány utján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

Ki a bünös?

Mig a korszellem — a tapasztalás tanubizonysága szerint — uj meg uj alakban látogatja meg a földet s keresi fel az emberiséget, hogy ennek határozottabb irányu czél felé való vezetése folytán amannak alakát is átváltoztassa; mig az ugynevezett divatos eszmék egymás sirhantján indulnak bő növekedésnek, hogy ideig és óráig fentartsák magukat: addig van egy társadalmi nézet, melyet sem a korszellemnek éltető ereje, sem a divatos eszmék gyakori változása más irányba terelni, — mióta az emberiség a józan ész kalauzolása mellett az anyatermészet emlőjéről levált s magát ennek gyámsága alól emancipálta, képes nem volt. — S ez az, hogy nemcsak a szülei vétkek, de a botlások is átokként nehezednek azokra, kik legkevésbbé vétkesek, t. i. a gyermekekre.

Tekintsünk csak szét kissé, ugy fogjuk találni, hogy az kivétel nélkül igy van. — A pallos, mely az apa vagy anya életfonalát metszette el, elvágta egyszersmind azoknak jövőjét is, kiknek életet adott; a börtön ajtó, mely a szülék után bezáródott, elfedte velök együtt a gyermek reménységét, bóldogságát, sőt legtöbb esetben, a mi ezeknél sokkal drágább, — becsületét is.

Azonban még ez némileg okadatolható azzal, hogy „többet ér a jó hirnev aranynál és ezüstnél,“ s az ki ezt szeplőtlenül hagyhatja utódaira, kincset hagy azoknak örcksegül: de van ennek egy sokkal általánosabb, hatásában lealázóbb, a társadalomra sokkal veszélyesebb nézet, — a mennyiben annak határa törvény által korlátolva nincs, — s ez az, hogy a társadalomnak megvetettjeivé válnak kor- és rangkülönbség nélkül azok, — ha ugyan ez utóbbiról lehet itt szó, — kik nem törvényes házasságban nyertek életet.

E nézetnek keletkezése jóval előbbi magánál a keresztyén vallásnál. — Ott találjuk ezt már a rómaiaknál, kiknél meg volt engedve az u. n. együttélés, de az ily viszonyból származott gyermekek, — birtak légyen bár a legtisztább szivvel, vagy a legfentköltebb szellemmel, — ha ugyan a szülék által ki nem végeztettek, — a társadalom martyrjaivá váltak, a mennyiben mihelyest testileg megerősödtek, a leglealázóbb munkák teljesitésére rabszolgákul adattak el, — s mig egyiknek-másiknak testvérei legiokat vezettek, vagy tartományok felett uralkodtak, addig ő huzta az ekét s teljesitette az ebeknek kötelességeit csak azért, hogy korbácsütésektől vérezzék teste, vagy bármi csekélységért hóhér bárd alatt hulljon le feje tulajdon testvére parancsára.

E rabszolgaság ma is megvan, de sokkal vastagabb kiadásban, mert ma már ennek hatása alatt nemcsak a test fáj, az általános nézet sulya alatt nemcsak a test görnyed, de vérzik és megtörik a lélek is, vagy ha ez a bünfertőjében eltompul, ha a kebel minden szép és jó iránt fogékonytalanná válik, kárpótlást keresnek a kitisztitottak ott, hol léptennyomon a törvénybe ütköznek s lesznek a társadalmi rend sakálaivá; a melyek előtt az illem, rend, jog és kötelesség csak akadály, csak békó, — melyet elháritani, kijátszani vagy szétszaggatni önmaguk iránti kötelesség, — és semmi más.

Igy áll elő folyvást az emberiség azon faja, mely mint árnyék kisért nap-nap után az u. n. csőcselék.

De kérdjük, ezek-e kizárólag bünösök vagy maga a társadalom is?

E kérdésre bátran azt felelhetjük, hogy igen.

Igen, mert mig az emberiség gyöngédebb fele, a nők iránt, tulszigoruak vagyunk s botlásaikat elnézni nem tudjuk, addig az erősebbnem azon különös kiváltságban részesül, hogy hason botlásait mégcsak nem is mérlegeljük, sőt ezt itt-ott dicsőségnek tartják. Igy azután nem lehet csodálkoznunk, ha gyakorta gyermeksikkasztás, gyermekgyilkossággal találkozunk.

Hogy a bajnak kutforrása nem csupán magának az illetőnek hibájában, vagy roszra való hajlamaiban keresendő: ezt érezte a törvényhozás, midőn enyhébb büntetést szabott a szerencsétlenül járt nőkre, ha gyermeköket megölik, mint más gyilkosságokra.

Szegénység, a jövő miatti aggodalom, a szégyen mind meg oly okok, melyek közrejátszanak e borzasztó büntény elkövetésénél.

De érezték azt azok is, kik a gyermek-menház eszméjét megpenditették, sőt ottan-ottan létre is hozták.

Csakhogy sem a törvényben kiszabott büntetéstől való félelem, sem az állati természetben gyökerező vonzalom, sem pedig a menedék-házaknak felállitása — miként a tapasztalat bizonyitja — nem képesek teljesen egyensulyozni a szégyenérzetét, mert igen sok esetben a gyermek-kitevő anyát, — holott ez csakis a fentebbi okok miatt bizta az emberi könyörületességre gyermekének sorsát, — hatóságilag nyomozzák s felfedeztetvén, épenazon szégyent kell eltürnie, mi a gyermekkitevés inditó oka volt, holott ennek kikerülésére a legkevésbbé terhelő módot választotta.

Itt tehát egy társadalmi kinövéssel van dolgunk, mely az ókorból maradt reánk; azon korból t. i. midőn még az emberi képzelődés földigyarlóságokkal ruházta fel magukat az isteneket is. S ha ezeket elüzte a szeretetnek istene trónjaikból: valóban csodálkoznunk kell azon, hogy az ily viszonyból származott gyermekek, a világ szeme előtt, mai nap is Kain-jegyet viselnek homlokukon. — A pogány vallás elenyészett, legalább a magát müveltnek nevezni szerető népek között; a társadalmi szokások átszelidültek; a füstölgő oltárok nincsenek többé, — de egyes kinövések reánk maradtak e sötét századokból, melyek ellen egyesülten küzdeni nem akarunk; azok pedig, kik vele önhibájuk miatt kénytelenek szembeszállni, legtöbbnyire legyőzetnek az egyenetlen harczban, holott egyesülten hisszük, hogy mi lennénk győztesek s évenkint száz meg száz szerencsétlen gyermek élete lenne megmentve s ugyanannyian tartatnának vissza a legborzasztóbb vétkek elkövetésétől.

De miként? Ha már társadalmilag „lelenczházakat“ állitottunk, a hol az ily gyermekek gondviselésre találnak, ne üldözzük az anyát, ki egy önfeledt perczében a csábitásnak esett áldozatul, vagy

TÁRCZA.

A szepes-bélai csepkőbarlang leirása.

Weber Samu után németből ismerteti **Tóth Samu.**

(Folytatás.)

3. A pusztateremből 40 metert fölfelé haladva a a „Nagy kalvária hegy“-re jutunk. Ez egy csendesen emelkedő, 16 meter átmérőjü halom, gazdagon megrakva stalagmittal, mig a falakról kárpitok hajolnak alá és fülkék fülkékhez sorakoznak, leginkább hullámzatos vonalakban. Még bölcső sem hiányzik innét, azon alakban, a mint azt a Jézuskának elkésziteni szokták. Most egy 40 meter hosszu tornáczba megyünk, melynek falai egészen telvék csepkövekkel. Az alakzatok itt többnyire lecsüggő zuhatagok, melyek orsódad tőhajtásokban végződnek, miken gyakran még a vizcsepp is rajtok csillog, jeléül a tovább képződés folyamának. Általában itt a csepkő-burkolat oly tömötten zárul a falakhoz, hogy a nyers kőzet csak robbantásoknál jő elő.

4. Az emlitett tornácz a „Kis kalvária hegy“-hez vezet, mely nyolcz meter átmérőjü; egyébként ugyanazon csinos alakzat, ugyanazon csepkőgazdagság, mit a nagy kalvária hegyen láttunk. A kis kalvária hegyről utunk jobbra és balra ágazik. Balra menvén érjük:

5. a gyönyörü „Britz-vizodort“ (Wassergrotte,) mely mint általában az uj üregek, idáig délnyugati irányban terjed és oly csinos, hogy azt a képzelet alig tudná érdekesebben maga elé állitani. Gondoljunk egy csendes, otthonos üreget, melynek oldalfala és boltozata fodrozott, habos és csapos, itt és ott vizcseppekben csillogó csepkövekkel van kirakva; gondoljuk ennek az üregnek fenekére a legtisztább kristály-vizet, fénylő tükör-lappal, melyből finoman rovátkolt, gyöngéden átlyukgatott stalagmitok emelkednek ki; és halvány képét vázoltuk a képzelt vizodornak. Ezen üreg átmérője 5 meter. A viz mérséke 1883. márcz. 31-én 5° C. volt. Az üregből oldalt 8 meter távolra fölmenvén, mellékelve találunk egy csinos „szobácskát“ (Kabinetchen), melynek falai függönyökkel, virágfüzérekkel és egyéb diszitményekkel, mint ünnepi drágaságokkal felékesitve láthatók. Egyik oldalfalon csepkő-lapokat látunk, melyek az oldalszalonnákhoz családásig hasonlitva, nagyszámban csügg szorosan egymás mellett.

6. A vizodorból“ délnyugoti irányban menve, 50 meter távolságra találjuk a nagyobb „Verbovszky termet,“ mely nagyszerü hatást gyakorol a szemlélőre. Átmérője 20, magassága 25 meter s nappali-fényü magnéziumgyertyával megvilágitva, alig belátható. A fedélzet és falak számos, nagyobb és kisebb vizesésekben ragyognak, melyek között különösen egy 8 m. szélességü uralgva tünik ki. Látunk itt számtalan fodros hullámot, fejéren tajtékzó habot, mely helyenként a kékellő vizárból kiemelkedik, s a hullámok összeütődésénél leszökik. Most már — gondolám — eléggé megvizsgáltuk a termet és javasoltam a tovább menetelt, mert már 4 óra volt délután és még csak harmadrészét néztük meg az uj üregeknek.

7. Csak barátaim ismételt sürgetésének engedtem s követtem őket a terem egyik, kissé magasabb fekvésü szögletébe, melyben egy nyilt, tágas hasadék látszott. Ki ide betekint, az a legkellemesebben fog meglepetni az itt látottak által. Az egész üreg nem nagy ugyan, a viz felszine mintegy 5 meter átmérőjü s még egyszer oly nagy magasságu, de itt igazolva látjuk Schiller ama jeles mondatát, hogy „minden ami csinos és takaros, kicsiny; és minden ami csinos és takaros, szép.“ A fenék meglehetősen mély, egészen tiszta és átlátszó vizzel van megtöltve, melynek csendes, sima tükréből a stalagmitok majdnem a boltozatig emelkednek, mialatt a stalaktitok viszont, mintegy üdvözlésül, lehajlanak a vizszinre. A kőzet, az oldalfalakon és ivboltozaton, nem tömör; hanem ezer meg ezer finom erecskék által rovátkolt, csipkézett, átlyukgatott, és mintegy legfinomabb brüszszeli csipkékből összefuvalt, melyeknél alant egy bojt látható. E nemben szebbet alig képzelhetni, ugy tetszik nekünk, mintha itt a hableányok ütötték volna fel kedves otthonukat, pompadus szentélyöket s csak rövid időre távoztak volna el. A ritka helyet „hableányok hazája“-nak kereszteltük el. A méretek, melyek a hableányok hazája előtt két stalagmitnál eszközöltettek, következő eredményt mutatnak: az egyiknek magassága 2.80, körmérete 2.90 méter, a másiknak kerülete 2.70, magassága 2.50 meter. Helyi fekvésére nézve is nevezetes a hableányok hazája. A nagy kalvária hegygyel legmagasabb pontját képezi a barlangnak s 45 meterrel magasabb mint a vándor-pálya, mely a régi barlangbejárattal körülbelül egy fekvonalban van. Miután a barlang a völgy fölibe nem emelkedhetik, tehát ezen magassági pontnak a legfelsőbb sikon, a menház felett a régi bejáratnál délre, felfelé kell feküdnie, mint átalában az uj barlangüregek főiránya délre, majd délnyugotra nyulik. Minden erőfeszités megtétetett arra nézve, hogy a barlang a „hableányok hazája“-ig, az évad beálltára teljesen fellegyen szerelve. A hosszusági vonal, mellékutak nélkül, a Vándorpályától idáig 273 meter, tehát körülbelül fele az előbbi évben ismert összes üregeknek. A „hableányok hazája“-ig tehát a barlang az 1883-iki évadra teljesen felszerelve s helyrajzilag is felvéve található.

Mi azonban tovább folytatjuk érdekes utunkat, habár némi nehézségekkel s ideiglenes lábtókón, melyek a jövő 1884-ik évben szintén állandó lépcsőzettel fognak pótoltatni. Legelébb is ereszkedjünk le egy 31 meter hosszu óriás vizesésen, lábtón a mélységbe. Rövid csuszási kéjutazás után s egy 80 meter hosszu ösvény hátrahagyásával elérünk

8. A „nagy székesegyház“-ba, a melyet Vomacka ur az „Ország világ“ 1883. jan. 27-iki számában lerajzolt. A bámulatos templom 30 meter átmérőjü s csaknem beláthatatlan magasságu, már kiterjedésénél fogva is egész hatalommal imponáló. A terem egyik szögletében diszes cseppkő-kápolna emelkedik, melyből csak a pap hiányzik. Egyik oldalon stalaktit-karzat huzódik, a mely feleré, szeig már most is járható. Itt is vannak óriás cseppkőlapok-melyek ugy szólnak, mint a harangok s a nagy üregben erősen és sokáig viszhangzanak. Épen igy a magnéziummal megvilágitott karzat, nagy meglepetésünkre egy remetét tüntet elő, a ki lehajtott fővel, gazdag redőzetü hófehér felöltőben, merőn és kisértetiesen néz le reánk, mintha csak kérdezni akarná: kicsoda háborgatja itt csendes magányomat, melyet évtizedeken át élvezék, észrevétlenül a világtól s annak zajos üzelmeitől?

9. Az óriás disztemplomhoz csatlakozik balról egy mellék ür, mely mindjárt a bejáratnál igen kifejlett stalagmitokat tartalmaz és „külön szobá“-nak neveztetik. Kivált két nagy stalagmit-példány vonja magára figyelmünket; az egyik 2.35 meter körméretü s 1.20 m. magas, a

ha ezt a törvény üldözni, illetőleg nyomozni rendeli: kutassa fel és teljes szigorral sujtsa az apát is. sőt ezt és kizárólag ezt marasztalhatja el a tartási költségekben; mert hiszen a közerkölcsiséget sértő tényt együtt követték el, igy egyenlő mérvben bünösök; de hogy ezért a világ szeme előtt csak az egyik bünhödjék, mig a másik felemelt fővel jár, az igazsággal egyáltalában össze nem egyeztethető, az pedig hogy hibájuk miatt épen azok szenvedjenek, kik ebben legkevésbé vétkesek t. i. a gyermekek, oly barbar nézet, mely örökös szenyfolt lesz és marad.

Azonban ezt le kell törülni a müvelt társadalom arczáról. Le leend pedig törülve, mihelyt társadalmilag és törvényhozásilag gondoskodva leend arról, hogy a bünnek, mit a világ ma már nem is tart annak, büntetése ne csak az egyik felet sujtsa; mire ha nem képes, tartsa nyereségnek, ha az ily viszonyokból született ártatlanokat megtarthatja, mert bünösök lehetnek egyesek, de legbünösebb a társadalom, mely igaztalan mérleggel méri az igazságot.

Rendkivüli megyegyülés.

A legelső magyar embernek, a királynak születésnapján aug. 18-án tartotta Gömör rendkivüli megyebizottsági közgyülését Rimaszombatban, mely rendkivüli gyülésnek megtartását az 1884-ik évre illetékes megyebizottsági tagok névsorának megalapitása, továbbá a gróf Buttler-féle alapitványi pályázat betöltése, illetőleg a pályázók folyamodványainak elbirálása s több folyóügy letárgyalása tette szükségessé.

A gyülés megkezdése előtt a szép számmal összegyült megyebizottsági tagok, egyesülve a városban tartózkodó hivatalnokokkal, élükön a fő- és alispánnal részt vettek az ünnepélyes istenitiszteletben. A gyülést Fáy főispán 10 óra után egy pár perczczel nyitotta meg, ecsetelvén azon halasztást nemtürő tárgyak elintézését, melyek a gyülés tárgyaiul kitüzettek, a gyülést megnyitja.

Az elnök szavainak elhangzása után Szentiványi Árpád kért szót s inditványozta, hogy nagy hazánkfiának. Kossuth Lajosnak születése 80-ik évfordulója alkalmával csaknem minden törvényhatóság üdvözölte a nagy hazafit, csak megyénk hallgatott idáig, holott ez hazafias kötelesség, ha csak saját dicső multunkat megtagadni nem akarjuk s inditványozza: hogy megyénk is csatlakozzék azokhoz, kik ezen kötelességüknek már eddig eleget tettek, s a nagy férfiut ez alkalommal üdvözölje, kifejezést adván a megye közönségének keblében élő önzetlen tiszteletnek, melyet e törvényhatóság területen kicsinyek és nagyok iránta éreznek.

Az inditvány nagy lelkesedéssel egyhangulag elfogadtatott.

A gr. Buttler-féle alapitványra beérkezett 4 folyamodvány elbirálása vétetett tárgyalás alá s minthogy 3 folyamodó kérvénye a pályázati feltételeknek teljesen megfelelt, vitatárgyul csak is a sorrend megállapitása szolgált. E vitában Dapsy Vilmos. Szontagh Bertalan. Szabó György. Csider Károly, Borbély László, Szentiványi Árpád s az elnök vettek részt.

A sorrend következőleg alapittatott meg: Balajthy László, Báthory László és Kármán István. Igy tehát első helyen Balajthyi lett ajánlva, de tekintettel másik két társa bizonyitványára, ezek is felterjesztetni határoztattak.

Olvastatott az elhalt vagy képességüket veszitett megyebizottsági tagok helyének betöltéséről szóló miniszteri leirat, melyre az állandó választmány véleménye lett elfogadva, mely szerint a teljes névsor a szeptemberi gyülésre elkészitendő

Szontagh Bertalan inditványozza, hogy a megyei kórház valószinüleg szept. közepére elkészül, minek folytán annak nyilvánossági joga megszerzendő s a kellő személyzetel előre ellátandó, hogy 1884. január 1-sejével a szenvedő emberiségnek átadathassék.

Igy tehát elkerülhetetlenül szükséges, hogy a kórházi orvos és más állomásokra pályázat hirdettessék, hogy a szeptemberi gyülésen megválasztathassanak.

Ugyanő inditványozta, hogy a szolgabirákat utasitsa a megye, hogy a közmunka-váltság összeirását szeptember hóban okvetlenül végrehajtsák, nehogy a közmunka kivetés ügye halasztást szenvedjen. Mindkét inditvány egyhangulag elfogadtatott.

Ezek után több adás-vevési szerződés nyert elintézést, s a jolsva-süvetei megyei utszakasz kiegészitése hagyatott jóvá, mely után a gyülés eloszlott.

Levelezések.

*** 1883. aug. 11.

T. szerkesztő ur! F. é. aug. 5-ke kedves, örvendetes és emlékezetes napja volt a meleghegyi tótajku, de hazafias szellemü ev. népnek, sőt a vidéknek.

A meleghegyi ág. ev. leányegyház templomában e napon tartatott az első magyar isteni tisztelet az ur szent vacsorajának kiszolgáltatása mellett.

Megengedi t. szerk. ur, hogy e napról egyet-mást referáljak.

Az ur szent vacsorája Vitéz Lajos helybeli lelkész által reggel $9^1/_2$ órakor szolgáltatott ki, midőn is a kegyelem igéreteinek kegyeiben részesült ez alkalommal a f.-balogi ág. ev. intelligens hivek egy része.

Az isteni tisztelet $10^1/_2$ órakor kezdődött ez alkalommal a szokottnál később, tekintettel a környékbeli hivekre, kik ez isteni tiszteleten is részt venni akartak.

A harangszó elhangzása után, mely a hiveket a templomba, az ur dicsőitésére hivá, a helyi, és vidéki közönség az ur házába tódulni kezdett. Egy percz s a templom zsufolásig megtelt vegyes rendü, vallásu és nyelvü ájtatos közönséggel. Helyet alig lehetett kapni.

Jelen volt a helyi tót egyház apraja, nagyja, feleletül azoknak, kik előtt a magyar istenitisztelet nem magyarajku egyházakban komédia. A szomszéd tót ajku földmivelő és iparos nép tömegesen vett részt. Pádárból és Perjéséről a magyar ifjuság szép rendben és egyszerre zarándokolt el a szomszéd Meleghegyre, hogy a testvéregyház első magyar istenitiszteletén részt vegyen; előbbi helyről a felnőtt egyháztagok nagyszámban. Az uri osztályból ott láttuk Meleghegyről tek. Guha Viktor erdőmester urat kedves nejével, t. Guha katonanövendéket Bécs-Ujhelyről, Bradovka Károly urat; Felső-Balogról: tek. Trajtler János gyógyszerész urat kedves nejével, özv. Lovcsányiné urhölgyet, a Valkay családot, a Brodszky kisasszonyt, a herczegi tiszt urakat; Rimaszombatból Prunyi Ida kisasszonyt és fivérét Vilmost pozsonyi theologust. Nógrádból: Bendik János urat és nejét, Kovács Károlynét Zlatnóról; Ispánmezőről Vlacho János körjegyző, Ujvásárról tiszt. Honéczy Ödön ev. lelkész urakat, Hegymegről Filo tanitó nejét és leányát. Derencsényből Pazár Gusztávnét, és Hrussóról özv. Zimann Gusztávnét s többeket.

Felemlitésre méltó, de egyszersmind szomoru jelenség, mi a jelenvoltaknak feltünt, hogy a pádári anya- és a perjési másik fiókegyház magyar tanitói szépecskén távollétökkel tündököltek, az isteni tiszteleten részt venni, a népnek első sorban jó példát adni szükségesnek nem tartották.

Hasonlókép szomoru dolog, hogy egy balogi ev. egyháztag, ki történetesen a „Dr." czimet viseli ki a magyar egyetemen kapta oklevelét, ki félig-meddig egy magyar vidéknek a tisztviselője, azon oknál és elvénél fogva nem tartá szükségesnek a magyar isteni tiszteleten a többiekkel résztvenni, mert — ugymond — „ők tudnak tótul is." — Megengedjük, hogy nem mindjárt pánszláv az olyan ember a ki tótul is tud. De mégis ez esetben kérdjük: nem rothad-e valami Dániában.

Ha a haladás zászlóvivői: a tanitók és az értelmiség képviselői s köztisztviselők ilyen közönyt tanusitanak egy magyar ügy iránt, egy ügy iránt mely még hazánk e vidékein a XIX-dik században is ritka esemény, ugyan kérem mit várhatunk azután egy egyszerü előitéletes, elfogult tót néptől? Bizony-bizony szomoru dolog, ha már az egyszerü földmivelő néptől kell tanulnia buzgóságot, egyház- és hazaszeretetet annak, ki hivatásánál és értelmiségénél fogva kell hogy a nép igazi tanitójává legyen!

Az egyháznak nem lévén még magyar énekeskönyvei, ez alkalommal részint a pádári régi graduálok, részint ugyancsak a pádári egyház birtokában levő dunántuli kiadásu énekeskönyvek — használtattak s egy ének, mely a gradnálban nem foglaltatik vagy 40, ezeken kivül még két ének szintén vagy 40 példányban leginkább tud. Gallay Dániel pápocsi tanitó ur közremüködésével közhasználatra leirattatott.

Nem lehet elhallgatnunk ama még a fentinél is szomorubb körülményt, miszerint a helybeli tanitó, Gy. V. a magyar énekek leirásának közremüködését szépen megtagadta s 6 darab magyar énekért, melyeket lemásolt, „közügyérti fáradságáért" a lelkésztől, nem is az egyháztól, dijat követelt. E czélból az emlitett tanitó azon pénzből, melyet papirosra kapott, „közügyérti fáradsága" czimén 13 kr. o. é. le is vont. Ez tény. Az utolsó ének elzengése után Vitéz Lajos lelkész lépett a szószékre és ezen epistolai igék alapján: „Mert én az apostolok között a legkisebb vagyok ki nem vagyok méltó arra, hogy apostolnak neveztessem, azért mert háborgattam az Isten anyaszentegyházát. De Isten kegyelme által vagyok a mi vagyok, és az ő kegyelme én hozzám nem volt hiába való, hanem többet munkálódtam, hogy nem mint mindnyájan azok: de nem én, hanem az Isten kegyelme, a mely én velem vagyon" (1. kor. 15, 9—10.) tartott egyházi beszédet. Beszédében rámutatott az emberi önismeretből kifolyó két jeles erény: az alázatosság és keresztény munkásság gyakorlására. — Előadta, mily kicsiny az ember földi nagysága mellett is, ha erkölcsileg nem igyekszik nagygyá lenni, lerajzolta az ember munkakörét önmaga, családja, szerencsétlen embertársai, az egyház, a haza, a közügy irányában, például hozván fel az alázatos és munkás életü Krisztust és az apostolokat, kik munkásság közepett önzetlenül és alázatosan a közboldogságért tevék fel a martyrkoszorut s nagyokká lettek.

Isten-tisztelet után az egyház számára offertorium tartatott, mely 5 frt 45 krt jövedelmezett.

Ugyanaz nap d. u. a község közvetlen szomszédságában levő erdőben a magyar énekes könyvek beszerezhetése czéljából szépen sikerült táncmulatság tartatott, mely reggel 3 óráig tartott.

E mulatságon azokon kivül, kik a reggeli isteni tiszteleten jelen voltak, részt vettek még tiszt. Valentinyi István ev. lelkész ur kedves nejével Budikfaláról: Magyar István F.-Balogról: Klincko János tanitó maturus fiával Budikfaláról: Szabó Samuné ő nagysága R.-szombatból: Viczián Vilma k. a. Kis-ujszállásról. Előbbi a Guha, utóbbi a Valentinyi család kedves társaságában.

Igazi magyaros mulatság volt ez. Öröm volt azt az egyszerü népet látni, hogy tanul, tanul magyarosan és tisztességesen mulatni.

Fájdalom azonban, hogy a mulatság, daczára hogy tek. Guha Viktor erdőmester ur, ki minden humanus czél előmozditására kész segédkezet nyujtani, a tánczhelyiségnél szükségelt faanyagot ármentesen adományozni kegyeskedett, sőt felülfizetéssel is járult, tiszta jövedelmet nem hozott, mert a kiadás felül multa a bevételt. — Jó lesz, ha máskor a belépti dijak a rendezőség által 1 frtos alóliakra redukáltatnak.

A czél azonban ha részben is eléretett, beszámitva; illetve levonva azt az 5 frtot, melyet a magyar énekeskönyvekre ugy Szentiványi Árpád orsz. képviselő ur Felfaluról küldeni kegyeskedett, s azon 3 frt 20 krt, melyet a mulatság hajnalán a pádári lelkész házába távozott zártkörübb társaság ebéd alatt e czélra tek. Valkay László ur inditványára gyüjtött. Igy beszámitva az 5 frt 45 kr. off. maradt az egyháznak az erdőbeni nagy nyereségen kivül össz. 13 frt 65 kr. anyagi haszna. — Sok ilyen örvendetes és emlékezetes napot Meleghegynek és vidékének! A többiek pedig vegyenek példát!

Egy jelenvolt.

Beje, 1883. augusztus 16.

T. Szerkesztő ur. Az 1809-iki franczia-osztrák háboru

---

másiknak körvonala 2.90, magassága pedig 2.55 meter. Az üregnek 140 meter folytatása van. (Folyt. köv.)

A bosszu.

(Beszély **H. Tóth Józseftől.**)

(Vége.)

V.

A késő esti órákban az „Ujvilág" czimü vendéglő egyik kanyargós folyosóján egy fekete alak lassan óvakodva tapogatódzott végig. Háromvölgyi Jolán volt.

Időnkint meg-megállott, mintha hosszu utat tett volna s a fáradtság miatt nem volna képes egy lépést sem tovább tenni. Homlokán hideg verejtékcseppek futottak végig; mig arczán, ha a setétség látni engedné, a halálos ijedtség kinyomatát lehetett volna észrevenni.

Mily borzadályt keltő is az, midőn egy gyenge hölgy, egy ösmeretlen helyen, mondhatni labirinthban, minden védő s utmutató nélkül jár-kel, szüntelen azon gondolattal foglalkozva, hogy hátha eltéved s oly helyre menne, hol okvetlen tolvajnak, vagy gyilkosnak tartanák; mert sehol egy világitó fénysugár, mely utmutatóul szolgálhatna s neki azt sem lehetett volna hozni, nehogy árulójává legyen; vagy ha ugy valaki hirtelen megragadná s minden szónélkül vinné a rendőrségre, őt, a tiszta s becsületes Háromvölgyi Jolánt. Mivel menthetné ő akkor magát; a kezében tartott üveg, mely tele volt maró kénsavval, vagy a tőr nem mind megannyi bünjel-e az elkövetni szándékolt gyilkosság bebizonyitására? E gondolat megborzasztotta. De azért ment tovább, számitgatva az ajtókat, majd hirtelen befordult az udvar felőli szárnyrészbe, hol egy erős fénysugár lövelte fényét az ajtó nyilásán át. Az öröm bizonyos nemével surrant oda s fülét a kulcslyukra illesztve, visszafojtott lélekzettel hallgatódzott. A szobában egyhangu s lassu beszéd hallatszott; hanem ez elég volt arra, hogy Sárray Ilka hangját megismerje benne. Az ösmerős hang két év alatt nem mosódott el emlékezetéből.

Bizonyosan szerepét tanulja, hogy holnap annál nagyobb elismerést arathasson. Lám, lám! Az egykori Sárray Ilka, mily hires szinésznővé vált azóta. De reszkess, mert holnap nem igen fogod a müélv szerető közönséget müvészi játékoddal gyönyörködtetni! mondá magában a bosszuló hölgy mialatt letörlé homlokáról a gyöngyöző verejtékcseppeket s tőrét keble mellé rejtve, megfogta az ajtó kilincsét.

E pillanatban keze reszketett; de egy halvány árny lépett elébe s az árny szüntelen susogta, „bosszulj meg! bosszulj meg! Ne feledd esküdet."

— Ne félj nem feledem! — susogta vissza s hirtelen elszántsággal megnyomván az ajtó kilincsét, belépett.

Midőn a medve barlangjából észrevétlenül elillan, a körülvevő vadászok közt a meglepetés és csodálkozás moraja hallatszik; itt a bámulat, és megdöbbenés hangulata uralkodott, mert bár innen a nemes vad nem szökött meg de volt valaki, kit a bosszuló nő legkevésbbé gondolt volna itt lenni s ez Bodonfalvy Alfréd volt.

A hölgy ijedelme oly nagy volt, hogy elejté üvegjét, mely a szoba padozatán darabokra tört.

Sárray Ilka piros arczát e perezben halálsápadtság váltá fel; ő sejté e hölgy czélját s megborzadt a bosszu e nemétől.

Alfréd bámulata oly nagy volt, hogy egyetlen szót sem volt képes kiejteni. Hol egyik, hol másik arczáról igyekezett leolvasni e kinos jelenet megfejtését. Azt sejtette, hogy e két nő között mély gyülölet uralkodik, arra mutatott az összetört üveg és a zavar, mely mindkettőn uralkodott.

Háromvölgyi Jolán mozdulatlan állott.

— Mit akarhat itt ez ifju? — tusakodott magában, midőn zavarából némileg magához tért.

Végre Alfréd felállott s egyenesen a hölgyhöz lépett.

— Bocsásson meg kisasszony mondá, ha ez összetört üveg és e tőr — meglátván gyöngyházas nyelét, melyre a hölgy ijedt mozdulattal csapta kezét, — nem sejtetnék velem idejövetele czélját, azt gondolnám, hogy önt a véletlen hozta hozzánk...

— És ön mit keres itt e hölgy szobájában? — vága szavába hirtelen s oly hangon melyben a féltékenység némi árnyalatát észre lehete venni.

— Én? Hát nővérem . . .

— Önnek nővére? Hogy lehet az uram? kérdé egész testében remegve. Bodontalvy Alfréd és Sárray Ilka fi- és nővér?

— Ugy van kisasszony Sárray Ilka és én testvérek vagyunk, mostoha testvérek.

E szó egészen kétségbeesetté tette a gyenge hölgyet s ha Alfréd karjaival fel nem fogja, a padozatra omlik.

Majd hirtelen felegyenesedve, felemelt fővel fordult Alfréd felé:

Uram, bocsásson meg! En megakartam önt fosztani nővérétől: e tőr szivének volt szánva, de a végzet önt vezette közbe; ön nemtője lett, habár akaratlanul, e hölgynek, ki sohasem volt halálhoz oly közel mint most. ki ezentul csak megvetést érdemel. Ne kérdezzen ön, folytatá, látván, hogy Alfréd ajka kérdésre nyilik, azt nem mondom meg miért; ő legjobban tudja s megfogja önnek mondani, ha akarja. Most pedig Isten önnel! Gondoljon néha rám magános perczeiben ugy, mint én imádkozni fogok önért ott, hol szivfájdalmaimra enyhülést fogok keresni; eskümért bünhődni kell.

— Hová akar ön távozni? Ön a zárdát akarja választani?! — kiáltott föl Alfréd elsápadva. Higyje meg Jolán — folytatá az ifju, szenvedélylyel magához ölelve a gyenge hölgyet — a rideg falak nem nyujtanak önnek feledést a multért, nem szivének enyhülést. Ha ön elmegy, nekem sem kell az élet. És nem fogja-e halálom miatt kinozni az önvád? . . Ne távozzon Jolán, miért temetné ön ifju életét a komor falak közé? Oh szóljon, szóljon, ugy-e itt marad velem — örökre . . . .

Jolán ingadozott.

A mult eseményei ismét megujultak képzeletében. A halvány árny figyelmeztetőleg nyujtá felé kezét, e szót hangoztatva: „esküszegő!"

A hölgy reszketett. A multban régi szerelme s esküje itt uj szerelme.

Az előbbi győzött. Hirtelen kibontakozott Alfréd karjaiból s mielőtt az ifju magához térhetett volna — sietve eltávozott.

Sárray Ilka e csendes, csaknem sohajban elhaló szavakat hallotta a távozótól: Esküm! esküm!

idejéből, egy megyénket közelebbről érdeklő irománynak jutottam e héten birtokába. Egy szegény ember lelte azt a néh. Szathmáry István gabonása padján, s mint mondá még több ily régi papirost is látott ott. Figyelemmel fogom kisérni, s ha netalán valami sulylyal és értékkel biró közérdekü okmányra vagy feljegyzésre találnék, szivesen beküldöm tek. Szerkesztő ur becses lapjába. A kezem közt levő egy ivnyi terjedelmü irás ugy látszik, hogy voltaképen nem más mint magánjegyzék, egy század katonaság névjegyzéke. Az iv első lapja felett balról ez áll: „Ns. Gömörvármegye fel-ülő sereg.“ Jobbról: „1-ső század,“ középen: „Szakaszoknak lajstroma“ az iv irónnal rovatolt, ily kitöltésekkel: „Nró.“ „Tisztség.“ „Legény.“ „Lenung.“ „Feljegyzés.“ A nró a sorszámot, — a tisztség a rangczimet mutatja.

Hozzuk emlékezetbe egyenként és rangczim szerint az ott szereplő egyéneket, hátha még most is él küzülök egy-egy bajtárs, ki édes-örömest elmereng a közelmultnak e képén, s jól esik legalább neveit olvasni azon lelkes harczosoknak, kikkel együtt indult fegyvert mérni a világ kényura, Napoleonnal.

1-ső kapitány: Abaffy György. Oberleidinand: Szathmáry Miklós. Strázsamester: Petrovics Péter. Chirorgus: Rohl Mihály. Fourir: ez a hely üres. Trombitas: Szedlák István. Kovács: Tóth János. Káplár: Remenyik Mátyás. Ennek neve után a „feljegyzés“ rovatában az áll, hogy „egészségtelenség miatt ment el“ Neve felett pedig hogy „jött helyette Dapsy Zsigmond.“ Káplár: Dapsy Pál és Kalas András. Közlegény: Szegő Zsigmond. Hudiczius János Bódi József. Horkai György Bósa Károly. Göthárd András. Szegő Ferencz. Szegő György. Tősér István. Huszt József. Nagy László. Kasza János. Orbán Miklós. Simon József. Tar György. Bodon János. Bódi Hubay József. Ballikó Illés. öreg Szegő Zsigmond. ifj. Osvarth István. Grego József. Járdánházi János. Lenkey Mihály. Bartók János. Abonyi András. Csiszár József. Csiszár András. Kovács János. Guriesei Mihály. Bábiczkó János.

Harmadik szakasz nevei: 1-ső alhadnagy: Jakab Ádám. Káplár: Szontagh György. Vattay Rafáel. Osvárth József. Vályi László. Közlegény: Pál István. Szegő Balint. Szegő Márton. Szegő János. Adorján József. Óvári Benjámin. Fekete János. Bartók József. Barna József. Nagy Péter. Szegő Gergely. Forgon Miklós. Lukács János. Kruspir János. Gál Sámuel. Szivós László. Batta György. Lenkey János. Lenkey József. Bodon Sámuel. Héti József. Bodon Ferencz. Ujváry Tamás. Bódi Hubai Károly. Kusza Zsigmond. Lukács Pál. Császár Ferencz. Kálmán János. Diósdy István. Lőkös Sámuel.

Ötödik szakasz nevei: 2-ik kapitány: Vajda Lajos. Alhadnagy: Abaffy Sándor. Strázsam.: Losonczy Károly. Káplár: Hunyadi János. Katona István. Ettey Imre. Közlegény: Pongo István. Száz István Jardánházi Zsigmond. Szuhai M tyás. Pap Pál. Pál György. Lenkey Illés. Hubay Sámuel. Molnár József. hidasi Hubay Pál. Szegő Sándor. Óvári János. Farkas András. Pósa Mihály. Simon Pál. Simon János. Halász János. Lasko Dániel. Varga Márton. Váradi János. Székely János. Anderkó András. Nagy György. Nagy Zsigmond. Járdanházi József Hubay Ferencz. Varannai Mihály Varannai Márton Ambrus Sándor. Pap István.

F. Hadnagy: Jankó Mátyás Zászlótartó: Supanik Ferencz. Káplár: Simon András. Czékus Miklós. Kiszel Mihály. Közlegény: Ujvári Imre. Beke Sándor. Lőkös István. Deme J. Pazár J. Boczko J. Hudiczius András. Nagy Ferencz. Ragályi Sámuel. Anderko János. Kalas István. Csengeri Pál. Szegő József. Batta István, elment a gyalogsághoz putnokra, jött helyette Palugyai István a putnoki gyalogságtól. Bodon István. Bodon Sándor. Járdanházy György. Herényi Miklós. Hubay András. Ivocs Jozsef. Rudi József. Bodon Sándor. Hubai Imre. Soós István. Sikátori Janos. Miskolczi János. Kiszel János. Újj József. Vincze János. Ján György. Az eredeti névlajstromot nagytiszteletü Nagy Pál tornallyai ref. lelkész-esperes urnak, a gömöri ref. egyházmegye Tornallyán levő könyvtárába leendő letéteményezés végett átadtam.

Batta György.

Tanintézeteink.

A rozsnyói kath. főgymnasium értesitője az $188^2/_3$. tanévről közzéteszi Nátafalussy Kornél igazgató. Rozsnyó. Kovács Mihály könyvnyomdája 1883. A diszesen kiállitott füzetnek a „Görögög mennyiségtana“ czimü kimeritő értekezlet foglalja el első felét, s ezután ismerteti 1. a tanári személyzetet (15 tanár), 2. vázlatban az előadott tananyagot osztályonként, — 3. az intézet tanszereinek gyarapodását és pedig A) a tanári könyvtár, a) gymnasiumi tulajdon gyarapodott ajándékozás és szerzés utján 86 kötet, 62 füzettel, b) társházi tulajdon gyarapodott 62 kötet, 28 füzet és hirlapokkal, — B) az ifjusagi könyvtár 63 kötet, 23 füzet és hirlapokkal, — C) a földrajzi szertár 2 darabbal, — D) a pénz- és éremgyüjtemény 38 darabbal, — E) a természetrajzi szertár 243 darabbal, stb., — 4. kivonatban ismerteti az intézetet közelebbről érdeklő hivalalos iratokat, — 5. a „Révai önképző-kör“ müködésének vázlatát, 6. a jótékonysági ügyet, mely szerint az élvezett segélyezés összege az ingyen élelmezéssel, szállás, ruha-, tankönyvekkel ellátottakon kivül 2222 frt 42 krt tett ki; az elengedett tandij 1593 frtra rugott; az ösztöndijak összege 860 frt, a jutalmaké 109 frt, 3 db 10 frankos arany és könyvek, — 7. az érettségi vizsgálatok menetét és eredményét (20 tanuló ifju találtatott érettnek), 8. az ifjusági érdemsorozatát, 9. az intézet statistikáját, és pedig a tanulók általános áttekintése. — a tanulmányozás és magaviselet végeredményének áttekintése. — 10. értesités a jövő tanév kezdetéről s egyéb tudnivalókról. A mintaszerü nagy gonddal kiállitott füzet 88 nagy nyolczadrét lapra terjed.

A rozsnyói ág. hitv. ev. kerületi főgymnasium értesitője az 1882/3. tanévről, ismerteti 1. az iskolai igazgatóságot, — 2. a tisztviselőket, — 3. a tanári személyzetet (12 tanár), — 4. az előadott tantárgyakat az egyes osztályokban, — 5. a nem kötelezett tantárgyakat, — 6. az ifjuság önképző „Petőfi-kör“-ét, — 7. az év lefolyását, — 8. a tanszereket s azok szaporodását, — 9. a könyvtárt (a Cházár András-féle 3000 kötet, az ifjusági 880 kötet, a gymnasiumi könyvtár 725 kötet) s annak szaporodását, — 10. a tápintézetet és convictust (71 tanuló élvezte), — 11. a kegyadományokat 1049 frt 29 kr., 3 db arany, egy 10 frankos, a tápintézet részére termesztmények, és a könyvtár, természettani stb. gyüjtemények számára adományok, — 12. az ösztöndijakat s egyéb segélyezést — mik az ingyenszállás, tápintézeti dijak elengedése, tankönyvek adományozása, s egyéb jótéteményeken kivül ezer frt pénzösszegen felül rugnak, — 13. a gymnasiumi ifjuság névsorát, s illetőségi helyét, — 14. az intézet statistikáját, mely szerint a tanulók létszáma 189 volt, ezek között: 119 ág. evang., 27 helv. hitv., 7 róm. kath. 1 görög kath., 35 mózes vall.; — 133 magyar, 31 német, 25 tót anyanyelvü; — 15. a vizsgálatok rendjét. A jövő tanév szeptember hó 3-ikán fogja kezdetét venni.

Értesités.

A nagyrőczei államilag segélyezett hat osztályu polgári iskola mellé az $188^3/_4$ tanév megnyiltával a már évek óta várt müasztalos tanmühely is befog rendeztetni, mely tanmühelybe nemcsak az iskola növendékei a IV. oszt. kezdve, hanem oly ép testü s legalább elemi előképzettséggel biró fiuk is vétetnek be állandó inasképen, kik az asztalos mesterséget választják jövő pályájokul. Mit annál nagyobb örömmel hozunk a szülék és közönség becses tudomására, mivel ez az első ily nemü tanmühely nemcsak megyénkben, hanem távol vidéken is.

Nagy-Rőczén, 1883. aug. 16-án.

Az igazgatóság.

Értesités.

$^{445}/_{1883}$. sz. — Az érdekelt közönségnek tudomására hozzuk, hogy a kamara véleményezése folytán f. évi szept. hó 1-sején alacson foku szesz és szeszes folyadék erősségének meghatározására uj hitelesitett szeszmérők használandók, melyek a most használt szeszmérőktől csak annyiban különböznek, hogy azoknak skálája 0 foktól 60 fokig terjed. A skála hossza 16—20 ctmeter között váltakozik. A látszólagos szeszfokoknak a valódi, vagyis 12° R. hőmérséknek megfelelő szeszfokokra való átváltoztatása uj táblázatok segitségével történik, a melyek az eddigi 100%—31-ig terjedő táblázatokat egész 1 fokig kiegészitik és az állami központi mérték hitelesitő kir. bizottságnál, valamint a szeszmérők hitelesitésére felszerelt mértékh telesitő hivataloknál kaphatók. Ezen uj szeszmérők hitelesitése egészen azon módon eszközlendő amint az a magas foku szeszmérőkre nézve elő van irva, azon megjegyzéssel, hogy a skála helyességének megvizsgálására a hitelesitő hivatalok birtokában levő 3 különböző minta — a skála közül az használandó, melyen a beosztás 0%—78%-ig terjed A hitelesitési dijak változatlanul maradnak. Miskolczon, 1883. évi julius hó 30-án.

A kamara elnöksége.

Hirek és vegyesek.

Személyi hirek. Csider Károly, a rimaszombati református egyház főgondnoka s a gömöri ref. egyházmegye buzgó tanácsbirája a fürdőből haza érkezett. — Csider László, legfőbb itélőszéki pótbiró rokonai látogatása végett városunkban időz. — Nagy Sámuel legfőbb itélőszéki biró városunkba érkezett. — Baksay István gymnasiumi igazgató a Margitszigetre utazott.

Eljegyzés. Martinelli Antal, tehetséges fiatal szobrász, kinek egy busuló betyárt ábrázoló szobra széles körben nagy feltünést keltett, — eljegyezte a kedves és bájos Drescsik Izabella kisasszonyt. — Aldás kisérje frigyöket.

Vettük a következő gyászjelentést. Özv. Horváth Istvánné szül. Szilassy Katalin s leánya Margit; — id. Horváth László; ifj. Horváth László s neje szül. Jánszky Ida, Kálmán, Sarolta és Gyula gyermekeikkel; — Horváth Elek, Amália, Erzsébet, Katalin és Anna; — özv. Szilassy Pálné szül. Fischer Fáni; — özv. Jánszky Vinczéné szül. Volny Mária s Jánszky István s a számos rokonság mélyen szomorodott szivvel jelentik: férje, atyja, fia, testvérök, sógoruk, vője s rokonuk Horváth Istvánnak f. hó 18-án, reggeli 8 órakor, hosszas szenvedés után, élete 29-ik, boldog házassága második évében, tüdővész következtében történt gyászos elhunytát. — A boldogult hült tetemei f. hó 20-án, délután 3 órakor fognak az osgyáni sirkertben a ref. egyház szertartásai szerint örök nyugalomra helyeztetni. — Béke poraira!

A budapesti polgári dal-egylet zászlószentelési ünnepélyén e hó 26-án dalárdánkat Baksay István elnök és Fülep Benjamin választmányi tag fogják képviselni.

A balassagyarmati dalárda ünnepélyes zászló szentelését folyó évi szept. 9-én tartja s a képviselettel dalárdánk Molnár József és ifj. Török László tagokat bizta meg.

Az ellenőrzési szemle, melyről a mult számunkban megemlékeztünk, e hó 30-ikáról, a mennyiben 24-ikétől ugy a honvédséghez, mint a közös hadsereghez tartozó szabadságoltak saját ezredeikhez be vannak rendelve, — elhalasztatott.

Kegyeletes czél megvalósitásán fáradozik Pap Zoltán Szathmár-Németiben. Ugyanis „Előre“ czim alatt az ifjabb költők müveiből egy kötetet rendez sajtó alá, melynek tiszta jövedelme felejthetlen lyrikusunk Tóth Kálmán emlékszobrára van szánva. Tóth Kálmán érdemeit e helyt méltányolni nem kell, mert hiszen sokkal ismeretesebbek müvei a müvelt közönség előtt, semhogy azokat ismertetnünk kellene; mert hiszen ez ott van minden olvasni szerető nőnek asztalán, amennyiben nála a sziv redői közé még senki sem nyult eddig mélyebben, épen azért ajánljuk e vállalatot olvasóinknak figyelmébe. Az előfizetési pénz — 1 frt — posta utalványnyal a fent irthoz Szathmár-Németibe küldendő.

Testvérgyilkosság. Szihelszki János és István testvérek Antalfalván folyó hó 8-án valami csekélység miatt részeg fővel összeszólalkoztak, előbb csak szóval folyt a verseny, majd tettlegességre került s János Istvánt ugy ütötte főbe, hogy a vett sérelem következtében harmadnapra elhunyt.

Egy derék férfi tragicus sorsa keltett e napokban általános érdekeltséget. Ugyanis Szabolcsmegyének tiszteletbeli jegyzője, nehány évvel ezelőtt nejét és gyermekeit elveszitvén, bánatában szellemének régi rugékonyságát elveszitette. A bajt több elsőrendü orvosi capacitások vizsgálták s gyógyithatónak nyilatkoztatták ki, rokonai az illetőt Schwarczenbergbe küldték. Több hétig időzött itt a szerencsétlen, mig e hó 10-én elindult Rimaszombatba, itt levő rokonainak látogatására. — Azonban már a baj utközben kitört rajta, a vasuti kocsin levő felszereléseket megrongálta s Feledről, — holott első osztályu jegye volt Rimaszombatig, gyalog indult a város felé. — Utközben a Rimába megfürdött s teljesen átázott ruhába ért ide. — Itt sem maradt nyugodtan, hanem járt-kelt, ha kiszabadulhatott rokonai közül s ily állapotban több kereskedésben és nyilvános helyen megjelent, igy kereste fel azon irodát is, melyben feltett kalappal kezdte ügyét előadni, — a mint azt lapunk mult számában emlitettük. Tudósitónkat ruházatának egyszerüsége mellett az vezette leginkább tévutra, hogy azon tárgyakról, melyek rögeszméinek körébe estek, teljes összefüggéssel tudott beszélni s a hozzáintézett kérdésekre a leghatározottabb feleleteket adta. — E sajnos eset volt alapja lapunk mult számában megjelent egyik közleménynek.

Törvényszéki csarnok. Folyó hó 16-án tárgyalta a rimaszombati kir. törvényszék büntető ügyi osztálya Szuhay Katalin bünügyét, kit a kir. ügyészség gyermekgyilkosság miatt helyezett vád alá. A vádlott A.-Kálosán, hol szolgálatban volt, folyó évi márczius hó 25-én esti 8 óra tájban egy teljesen kifejlett leánygyermeket szült a gazdája sertés óljában. A kisdednek, hogy sirását elhallgattassa, mindjárt a szülés után száját és orrát befogta, majd a konyhába ment s egy nagy konyhakést kivitt s a szerencsétlen gyermeknek torkát keresztül metszette. — Ezután a hullát elásta. — Állapotáról már jó eleve nyiltan beszéltek a faluban s a szóbeszéd később felhivta az előljáróság figyelmét s a nyomozás megindult, mely a borzasztó tényhez vezetett. — Vádlott teljesen beismerte bünét, kivévén azt, hogy gyermekét előbb megfojtani akarta. — A vád és védbeszédek s az erre következett válasz és viszonválasz után a biróság visszavonult s vádlottat az elkövetett gyermekgyilkosságban bünösnek találta s az itélet hozatalától számitandó 4 évi fogházra, hivatalvesztésre itélte s a 84 frt perköltségben elmarasztalta. Ugyanezen törvényszék fog itéletet hozni folyó hó 22-én egy apagyilkos felett, melyre különösen a jog és államtudományokkal foglalkozók figyelmét felhivjuk.

„Magyar általános levelező és házi titkár.“ A közéletben igen nagy szerepet játszanak a levelek, mert ezek képviselik a személyt ott, hol az jelen nem lehet. A levélirás módjából vagy más fogalmazvány szerkesztéséből szokták a levél irójának jellemét és szellemi képzettségét birálni és mérlegelni. Egy jól irt levél mindig hathatós ajánlat, s a levélirás mestersége minden embernek nem csak hasznos, de szükséges is. A levélirás és más fogalmazványok szerkesztése sok és oly lényeges alakszerüségekhez van kötve, melyek egy képzett ember előtt sem mindég ismeretesek, miután ezen formaságok leginkább bevett szokáson alapulnak, mind e mellett is ezen alakszerüségek — formaságok — mellőzése sokszor nem a legkedvezőbb megjegyzésekre is okul szolgálhat. Ezért szükséges mindenkinek egy biztos gyakorlati olyan utmutató, a milyent a „Magyar általános levelező és házi titkár-“ ban a t. cz. olvasó közönség kezébe juttatni ohajtok. — A „Magyar általános levelező és házi titkár“ mintegy 16 füzetben fog megjelenni. Minden füzet két és fél sürüen nyomtatott ivet fog tartalmazni. Az első füzet f. évi május 20-án és ezt követve minden harmadik héten egy füzet fog megjelenni. Minden füzet ára 30 kr. — Megrendeléseket minden hazai könyvárus elfogad és pontosan teljesit, mely czélra az alant levő megrendelési jegy szolgál. Oly helyeken, a hol könyvkereskedés nem létezik, legczélszerübb az aláirással ellátott megrendelési jegyet az alább jelzett könyvkereskedéshez czimezni. A t. gyüjtőknek 10 előfizető után szivesen szolgálok egy ingyen-példánynyal. — Budapest, 1883. május havában. Tisztelettel Ifj. Nagel Ottó, kiadó.

CSARNOK.

A játékos.

(Folytatás.)

Ah! az ő életük fonala, rég egymáshoz volt kötve; emberi kéz, emberi erő, kül behatások szét nem téphették azt, a mi velük ezután történt, csak az előzmények természetes logikai következése volt, melynek előbb-utóbb meg kelle történni, jóllehet az ő hitük, gondolatuk szerint, talán nem épen ugy ugyan, mint tényleg történt.

De ne vágjunk elébe az eseményeknek.

— Hat év mult hát el, — ismételjük — hat hosszu év a fent elbeszéltek óta.

Szomoruan, bus gondolatokkal elfoglalva ült egy kellemes májusi reggelen gróf Valdano Kamill iróasztalánál, a nagy herczegi palota egyik eléggé tágas, kenyelmesen, uri fénnyel berendezett szobájában.

Kint a legszebb tavaszi reggelek egyike volt, a hosszu téli álmából felébredt uj életre kelt természet pazar kézzel szórta be kincseivel a földet; uj rügyet hajtottak a fák, hajlongó lombdus, virágdus ágaikon édes dalt zengett a csevegő madársereg, koszoruzott volt az egész vidék, s mindezek felett tiszta felhőtlen ég mosolygott le szeliden, mint szerető édes anya, kedves gyermekére. — Mily édes ellentét, mily keserü ellenmondás.

Ott fény! élet, öröm; itt bent a bánatos férfi keblében ijesztő sötétség, zordon téli világ, emésztő gyötrelem. — Ott vidám madarak csevegése, édes dala, itt a fájó emlékezés, mély, bánatos, töredező sohaja.

Hja, ilyen az élet.

De ime most vesszük észre, hogy mielőtt tovább mennénk, némi magyarázattal tartozunk az olvasónak, tartozunk számot adni már többször emlitett hat évről, nehogy elbeszélésünk hézagos, hiányos maradjon.

Gróf Valdano Kamill odahagyva követségi állását, visszatért a nagy herczegi udvarhoz, s más hivatalra kinevezve, hat év óta folytonosan, s kizárólag az udvarban a nagyherczeg közvetlen közelében tartózkodott, kinek vonzalmát, elismerését sőt szeretetét ma is ép oly mértékben birá, mint azelőtt.

A nagyherczeg tudta, mi történt kedvenczével, tudta miért mondott le s hagyta oda fényes állását, melyben oly elismerést vivott ki magának, oly diplomatiai lángészt tanusitott, ismerte az ügyet legapróbb részletéig, ismerte s nagylelküen szemet hunyt.

Különben is az egészen teljesen egyéni dolog volt, mely egyáltalán nem adhatott okot arra, hogy kegyét tőle megvonja.

Ujra mondjuk, gróf Valdano Kamill szomoruan, bus gondolatokkal elfoglalva ült iróasztalánál.

Mialatt izzó, gondterhelt homlokát hideg tenyerébe hajtá, kedvetlenül, érdektelen felsem-vevéssel dobta félre a csak imént kezébe tartott s a nagyherczeg pecsétjével s névaláirásával ellátott levelet.

— Szerencse, szerencse, — mormogá félhangon, inkább magában beszélve, — igen; de mit neveznek az emberek, mit nevez a könyelmü, vakon rohanó világ, szerencsének. — Bóldogság, megelégedés-é az, mit ezernyi fájdalmak, kinos napok, éjek árán szerzünk meg magunknak, gyakran azt is későn, mikor már a szenyvedések alatt közel vagyunk az összerogyáshoz.

— Laura! hat év mult, hat hosszu év egy örökkévalóság, hogy elhagytalak, hogy balvégzetem elszakaszta tőletek. Hat hosszu éve, hogy rólatok mitsem tudok. — Oh Laura, te kegyetlen, szivtelen vagy. — Nem találsz érdemesnek, csak párszorban is, tudósitni engem. — Mi lett belőled, mi lett gyermekedből?!

Kamill e szóknál egyszerre felrezzent, az ajtón kopogtattak.

— Szabad! — mondá tompán.

Az ajtó felnyilt s rajta az ifju Lovoro Emil herczeg Kamill barátja lépett be.

— Ah! jó reggelt Kamill, jó reggelt! — hadarta gyorsan a fiatal herczeg —. megbocsáss, hogy igy minden bejelentés nélkül rontok be hozzád. De hát a jó alkalmat nem akartam elszalasztani, hogy első lehessek, ki neked gratulál, szivből üdvözöl. — Fiu, neked talismánod, ördögi szerencséd van, a mire más évekig, söt némelyik évtize-

dekig vár, mig végre is bele őszül a várakozásba, lemondhatni perez alatt, rózsás fiatal arczczal, fiatal korodban megkapod.

Kamill bámulva, kérdőleg nézett a herczegre.

— Nos — folytatá ez — miért vetsz rám oly bámuló tekintetet, mintha magad sem tudnád miről van szó? Ne félj, nem vagyok irigyed, nem vagyok ellenséged, — vagy hát nem igaz-é, a mit széltében, város szerte beszélnek, hogy udvari marshallá neveztettél?

Valdano gróf hallgatott s szótlan nyujtá oda baratjának az imént eldobott pecsétes iratot.

— Mondom, — folytatá Lavoro, — mondom neked ördögi szerencséd van. — Fortuna asszony igazán tenyerén hordoz. nemes lelked, gazdagságod, hivatalod a herczeg s a herczegség kedvenczévé emel.

Kamill keserün, gunyosan mosolygott.

— Ne higyj barátom, — válaszolt keserün, — ne higyj a csalfának. én részemről rég megjöttem onnan, hogy a szerencse időnkinti kedvezményét készpénz gyanánt vegyem. — s érte lelkesedjem. — Szappan buborék az csak szappan buborék, mit a legkissebb szellő elfu, elpattant. — Akkor fordit egyszerre hátat, midőn legjobban mosolyog s mentől magasabbra emel ma, annál mélyebbre taszit holnap.

— Igazad van. — viszonzá a herczeg, mialatt egy levelet vett ki zsebéből — tökéletes igazságod. — Ime itt a világos elvitázhatlan bizonyság. — Epen most tudósit nápolyi bankárom egy felette érdekes sensatios esetről. mely egész Nápolyt, a nápolyi köröket lázas izgatottságba tartja.

Nagy kereskedő házak, jó nevü s hitelü pénzintézetek bukása, tönkremenetele kezd ugyszólva napi-rendé válni. — Ily bukás áldozata lett legközelebb Nápoly leghirnevesebb leggazdagabb bankárja Albani; ki a szégyen, gyalázat elől menekülendő, önkezüleg vetett véget életének, hátra hagyva családját nyomorba és . . . . .

— A levelet, istenért a levelet! — kiáltá lázasan felugorva Kamill.

Lavoro némán nyujtá oda.

— Laura! Laura! — hangzott a gróf ajkán, miután sietve végig futott a sorokon, s erőtlenül, szinte rogyva hanyatlott vissza székére.

* * *

Olaszország egyik fenséges, elragadó szépségü vidékére vezetjük az olvasót.

Alkonyat van, csendes, pihentető, nyugodt, nyári, tavaszi alkonyat.

Nyugvóra hajlik a nap, éltető. elevenitő tüzsugarai. ragyogó biborfénynyel vonják be a tájat; ragyogó biborfénynyel égnek a völgyeken, halmokon; enyhe alkonyi szellő suttog lebegve a vidéket dusan elboritó myrthus és naranesfák sürü sötét lombjai között.

Óh oly szép, oly elragadón költői egy kikeleti alkony.

Közel a főváros Nápolyhoz, myrthus és naranes ligetek árnyában eltakarva, elrejtőzve mintegy a világtól, egyszerü, kis csinnal épült mezei lak áll, már külsejét tekintve is festői, s éppen ezért elragadó tanyája, az önmagával megelégedett, boldog igénytelenségnek.

Nincsen azon uri fény, uri üres pompa, mely messziről elvakitva már a felé tekintőt; nincs és mégis koszorus, virágos, lombdus környékével. oly kedves. oly igazán édeni; nem von magához messziről. nem állit meg utadban, hogy csodálva függeszd rá tekinteted, de közelebe lebilincsel.

A mezi lak kisded. pár lábnyi kiterjedésü verandáján gyász ruhába öltözött, halvány arczu nő ül, bánatosan, mélyen elgondolkozva függesztve szemét egy viruló. elragadó szépségü 16—17 éves leánykára. ki tőle csekély távolra, tarka mezei virágokból koszorut köt épen.

Nincs semmi zaj itt, nincs semmi nesz, mely őket zavarná, szabadon adhatják át magukat az ábrándozásnak, az önmagába mélyedő gondolkozásnak, oh hiszen e hely egyebként is arra látszik alkotva lenni, mintha maga a természet czélzatosan a sors üldözöttek, világtól megbántottak, csendes kikötő menhelyeül rendelte volna.

Hallgatnak; mindketten mélyen hallgatnak és e mély, e fenséges csendet, mely fenséges csendet húnyó alkonynak csak a lombok közt csacsogó madár, annak időnkinti édes vidám csevegése, szakasztja meg olykor.

De mégis; egyszerre kocsizörgés zaja riasztja fel az álmodózókat, nem messze a mezei laktól csinos utazó kocsi áll meg, belőle egy fiatal férfi szál ki könnyedén, s miután pár frankot dobna oda a visszaforduló kocsisnak, uti böröndjét kezébe véve, sebes léptekkel siet a mezei lak felé, sebes léptekkel, mintha valami vonná, hogy mielőbb ott legyen.

Fiatal, erőteljes férfi az érkezett, érdekes sápadt arczczal, melynek érdekességét még inkább neveli, vonzóvá teszi az a szomoru, bánatos kifejezés, az a szomoru, bánatos vonás, mely rajta áthuzódni, mely azt szinte beárnyalni látszik.

Egyszerüen ugyan, de mindamellett izlésesen, uriasan van öltözve, mellén ragyogó érdemjelekkel.

A két nő bámulva, zavarodottan nézett a feléjök siető férfira, bámulva, zavarodottan, de mindamellett kivánesian függeszték tekintetöket az előttük oly ismerős alakra.

Egyszerre felsikoltottak, s egy benső érzelemtől megkapatva, arczukon az öröm és bánat. a meglepetés eltitkolhatlan jeleivel ugrottak fel helyükről s siettek az érkező felé.

Mondanunk sem kell talán, olvasóink kétség kivül kitalálták már, hogy ezek régi ismerőseink, igen régi kedves ismerőseink.

Laura, a még mindig szép s bánatos arczával, sötét gyászruhájában is feltünő özvegy bankárné.

Leánya, a játszi vidor gyermekből deli, elbájoló hajadonná nőt Kamilla.

S gróf Valdano Kamill.

Nem irom le a viszontlátás pillanatát, gyenge tollammal nem kisértem meg, vázolni e Raphaeli képet; bizonyára elengedik azt nekem szives olvasóim; elengedik, hogy e jelenetnél tovább nem időzve, pár nabot előbbre sietünk vége felé közeledő történetünkben; különben is mit mondhatnánk mit rajzolhatnánk mást, a boldog viszont látás csendes, édes öröménél, mely ugyszólva egyszerre életet adott e sokszor szinte kihaltnak látszó egyszerü hajléknak, örömet, vidámságot hozott a szomoruság, elhagyatott egyedüliség e bánatos tanyájára azon pár napon át, mit Valdano Kamill falai közt töltött.

Édenné vált e kicsi hajlék, mondhatjuk valódi édenné annak minden kedves, ártatl n örömével.

Laura, Kamill, Kamilla voltak ez éden lakói.

(Folyt. köv.)

Hivatalos közlemények.

Árlejtési hirdetmény.

588/1883. — A rimaszombati kir. tszék helyiségei fütéséhez 1884-ik evre szükségelt mintegy 170 köbméter cser vagy bükk hasábos tüzifának árlejtés utjáni beszerzésére határidőül f. évi szeptember 10-ik napjának. d. e. 10 órája tüzetik ki, melyre a vállalkozni kivánók a rimaszombati kir. törvényszék helyiségében meghivatnak, a szerződési feltételek a törvényszék elnöki irodájában addig is megtekinthetők.

Rimaszombat, 1883. augusztus 11-én.

Fornét, kir. tszéki elnökhelyettes.

Árlejtési hirdetmény.

589/1883. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék elhelyezésére szolgáló épület folyosóinak, továbbá a rimaszombati kir. járásbiróság és a rimaszombati kir. ügyészség felügyelete alatt álló rimaszombati börtönök helyiségeinek 1884-ik évi világitásához szükségelt mintegy 210 kilogramm kőolaj szállitásának biztositására, a rimaszombati kir. törvényszék elnöki irodájában tartandó árlejtés határnapjául f. évi szeptember hó 10-ik napjának d. e. 10 órája tüzetik ki, — melyre a vállalkozni kivánók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az árlejtési feltételek addig is a rimaszombati kir. törvényszék elnöki irodájában megtekinthetők, ugyanott az árlejtés napjáig 50 kros bélyeg-iven irt ajánlatok is elfogadtatnak.

Rimaszombat, 1883. augusztus 11-én.

Fornét Jenő, kir. tszéki elnökhelyettes.

Árlejtési hirdetmény.

587/88. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék s területén levő rozsnyói; tornallyai, nagyrőczei, rimaszécsi. rimaszombati kir. járásbiróság és a rimaszombati kir. ügyészség részére 1884-ik évi január 1-től deczember 31-ig napjáig együttesen szükségeltetik, mintegy:

3 rizsma miniszteri papiros,
120 rizsma kis irodai fehér,
60 rizsma kis irodai fogalmi kékes,
10 rizsma nagy irodai sima fehér gép,
15 rizsma nagy csomagoló papiros, megjegyeztetvén, hogy az egyes papirnemüek rizsmánként 1000 ivvel számittatnak.
80 kilogramm posta-pecsét-viasz,
100 doboz különféle jó minőségü aczél toll,
400 darab tollnyél,
50 duczent fekete irón,
40 duczent kék irón,
40 duczent veres irón,
100 darab unio gyanta,
50 darab ruggyanta,
40000 darab veres ostya,
2 kilogramm nyomda-szivaes,
60 üveg veres carmin tinta,
200 üveg vegy-tinta,
80 üveg bélyeg-festék,
6 kilogramm nyomda-festék,
150 kilogramm fekete porzó,
150 kilogramm habkő,
20 kilogramm nemzeti szinü varróczérna.

Ezen czikkek szükséghez képesti szállitása árlejtés utján biztositani rendeltetvén, árlejtési határidőül f. évi szeptember 17-ik napjának d. e. 10 órája tüzetik ki, melyhez a vállalkozni kivánók azzal hivatnak meg, miszerint a kitüzött határidőben 100 forint bánatpénzzel és kellő mintákkal ellátva, a rimaszombati kir. törvényszék tanácstermében — hol az árlejtés fog megtartatni — jelentkezzenek.

Irásbeli zárt ajánlatok 50 kros bélyegjegyen a szükséges mintákkal és 100 frt bánatpénzzel fentebbi határideig ig nevezett kir. törvényszék elnökségénél szintén elfogadtatnak, később vagy bánatpénz nélkül beadott ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A többi szerződési feltételek időközben naponta reggeli 9 órától fogva d. e. 12 óráig az elnöki irodában megtekinthetők.

Rimaszombat, 1883. augusztus 11-én.

Fornét, kir. tszéki elnökhelyettes.

Felelős szerkesztő: **Bodor István.**

Magan-hirdetések.

Arverési hirdetményi kivonat.

3239/883. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy **Klein Jakab** végrehajtatónak, **Szabó Gábor** örökösei ellen végrehajtást szenvedőknek 43 frt 30 kr. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő — Rimaszécs községben fekvő, rimaszécsi 82. sztjkvben foglalt Szabó Gábor nevén álló ¼ urb. telekre az árverést 927 frt 50 krban ezennel megalapitott kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1883. évi október hó 15-ik napján d. e. 10 órakor Rimaszécs községben a község házában megtartandó nyilvános árverésen a megalapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak. — Árverezni kivánkozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 92 frt 75 krt készpénzben a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni. Rimaszombati kir. tszék mint tkvihatóság 1883, juliuk hó 7-én.

Fornét, kir. tszki elnök.

A gazdaközönségnek!

Van szerencsém a t. gazdaközönségnek szives tudomására hozni, hogy semmiféle fáradságot nem kimélve, sikerült egy minden igényeknek megfelelő

gépjavitó műhelyt

felszerelnem, hol most már bárminemü nagyobb javitások, mint: gőzgépeken uj tüzszekrények és csövek alkalmazása, stuczczolások és egész felszerelések — gyorsan és jutányosan — **jótállás mellett** eszközöltetnek.

Ugyanez alkalommal nem mulasztom el ajánlani egészen ujonnan berendezett gazdasági

9—*

gépraktáramat,

hol mindenféle **kézi-** vagy **járgánycséplőgépek, rosták, triörök, hármas-ekék, Howard-féle vasboronák** stb. stb. a legnagyobb választékban — 10%-al olcsóbban mint a bárhol vásároltak — kaphatók.

Rimaszombat, 1883. jun. 15.

Szojka János, gépész.

Mühely és raktár: temető-utcza 20. szám alatti házban.

Makk és gubics árverezés.

Fülöp Szász-Coburg-Gothai herczeg Ő királyi fensége gömörmegyei balogvári és derencsényi uradalmaihoz tartozó erdőterületek ez évi makk és gubics termése f. évi **szeptember hó 3-án** délelőtt 10 órakor nyilvános árverésen F.-Balogon fog eladatni.

A szokásos árverezési feltételek az alólirt erdőhivatalnál megtekinthetők.

Fülöp Szász-Coburg-Gothai herczeg
BALOGHVÁRI ERDŐHIVATALA
Meleghegyen u. p. Felső-Balogh.
1883. évi augusztus hó 10-én. 2—3

(Utánnyomat nem dijaztatik.)

KRONDORFI

Savanyu-Kút

„STEFANIA

Koronaherczegnő forrás."

Trieszt 1882
arany érem.

Szénsavdus természetes égv. asztali viz; hathatósnak bizonyult a légzési szervek és gyomor bántalmainál.

Kútvállalat

KAHL és TÁRSA

KRONDORFBAN.

(Carlsbad mellett.)

Főraktár: Budapesten **Emmerling és Rabsch**-nál, (ezelőtt Radoczay és Bányay) Koronaherczeg-uteza 11. sz a füszer-, csemege- ésnagybani ásványviz-kereskedésben. — **Árjegyzékek** kivánatra bérmentve. — Mindennemü megrendelések legpontosabban eszközöltetnek. 9—10

Nyomatja és kiadja **Rábely Miklós**. Rimaszombat, 1883. (Losonczi-utcza 24. szám.)